

Til	Fylkestinget i Nordland
Fra	NHO Nordlandsfellesskapet v/NHO Nordland, Byggmesterforbundet region Nord, NELFO Nordland og EBA Nord-Norge, Sjømat Norge Nord, Norsk olje og gass, Nasjonal program for leverandørutvikling, NHO Reiseliv.
Kopi	Fylkesrådet
Dato	4. desember 2021
Sak	Fylkestingets saksliste i møte 6. desember 2021
Vedlegg	Ingen

Bakgrunn

Det vises til Fylkestinget i Nordlands saksliste for møte 6. desember 2021. NHO-Nordlandsfellesskapet har i den forbindelse innspill til følgende av møtets saker:

- I. Sak 146/2021 21/141818- Kulturmiljøfredning i Henningsvær- fredning etter kulturminnelovens §20
- II. Sak 154/2021 21/45208- Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet
- III. Sak 156/2021 21/134165- Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 – 2026
- IV. Sak 159/2021 20/180384- Økonomiplan 2022-2025 og Budsjett 2022

Vi vil i det følgende gi innspill til hver sak for seg. Det understrekes at de respektive bransjeorganisasjonene i fellesskapet, kun uttaler seg i saker som er relevante for deres bransje. Øvrige innspill er kun fra NHO Nordland.

Sak 148/2021 Høring ny opplæringslov, er næringslivets innspill ivaretatt i Yrkesopplæringsnemndas innspill, som følger saken.¹

I. Sak 146/2021 21/141818 - Kulturmiljøfredning i Henningsvær - fredning etter kulturminnelovens §20

Fredningsforslaget støttes. Det som er viktig fra reiselivets side er at fiskeværret er levende og fortsatt blir et sted der det bor folk og det opprettholdes tjenestetilbud som gjør at folk velger å bo der hele året. Fredningen bør bidra til å opprettholde særpreget og et levende samfunn, og at vern igjennom bruk blir praktisert på en bærekraftig og helhetlig måte. Det henvises til et godt samarbeid med Vågan kommune, men i gjennomføringen vil vi understreke at det er viktig å sikre involvering og god dialog med berørte bedrifter.

¹<https://innsyn.onacos.no/nfk/mote/wfdocument.ashx?journalpostid=1000103868&dokid=337989&versjon=1&variant=A&>

Innspill til tillegg i vedtakspunkt 2:

«...Fylkestinget ber fylkesrådet også bidra til god involvering av lokale bedrifter.»

II. Sak 154/2021 21/45208 - Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet

Programmet er et spennende initiativ og det adresserer mange viktige samfunnsutfordringer.

Vi ønsker imidlertid å spille inn følgende momenter til det videre arbeidet, som fylkestinget bør oversende fylkesrådet i forbindelse med saken.

Forslag til merknad:

Programmet bør:

- *Vektlegge deltakelse fra unge i mye større grad, spesielt med hensyn til stedsutvikling. Vi viser i den forbindelse til KBNN sin undersøkelse blant unge rundt hva som er viktig ved valg av bosted, hvor de sier: møteplasser, muligheter og mobilitet.²*
- *Særlig vektlegge viktigheten av karrieremuligheter som grunnlag for å bli værende – blilyst.*
- *Bidra til økt digitalisering og fleksible kompetanseløp.*
- *Utvikle tiltak for økt boligtilgang på mindre steder.*
- *Være tett sammenbundet med prioriteringer innenfor samferdsel og infrastruktur.*
- *Bidra til at det utvikles modeller som kompenserer for kommunesektorens inntektssystem: innebygde incentiv for å kompensere negativ utvikling, jfr. bl.a. tilskudd per innbyggertall, slik at kommunene og regionen har økonomiske muskler i oppbyggingsfasen i forbindelse med ny vekst.*
- *Stimulere til tettere samarbeid mellom kommunene og løse utfordringene gjennom regionvekstavtaler*
- *Vektlegge mer internasjonalt FoU-samarbeid, som virkemiddel for å nå samfunnsmålene for Nordland.*
- *Involvere et bredt spekter av samfunnsinteressenter. Å benytte metodikken utviklet innenfor SeeRRI-prosjektet for slik medvirkning, hvor fylkeskommunen har vært en sentral aktør, bør være et uttrykt mål.*

III. Sak 156/2021 21/134165 - Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 – 2026

Strategien tar for seg de aller viktigste områdene for å lykkes med økt marin verdiskaping.

² <https://www.kbnn.no/files/barometer-2021X.pdf>

Vi ønsker særlig å påpeke følgende som bør vektlegges i arbeidet med saken, fylkestinget ber om i vedtakspunkt 4

Forslag til merknad:

- *Hovedutfordringen for å lykkes med vekst i næringene i Nordland, i tillegg til de økologiske, er arealtilgang. Fylkeskommunen bør ta en enda sterkere og tydeligere lederrolle i samordningen av arealprosesser, og være en pådriver for at også de næringsmessige målene nås og at ikke bare andre hensyn, målbåret av statlige sektormyndigheter, får dominere prosessene. Fylkeskommunen er eneste aktør i tillegg til kommunene som er folkevalgt styrt, det gir en naturlig lederrolle.*
- *De definerte satsingene må jobbes med i tett samarbeid med bedriftene, utdanning og akademia, organisasjoner og ikke minst virkemiddelapparatet.*
- *Arbeidet med utvikling av verdikjeder³ og markedsutvikling må skje parallelt. Arbeidet må koordineres med nasjonale strategiske satsinger slik at det er forankret i nasjonal politikk. Det må også kobles mot utdanningssektoren og opp mot fylkets internasjonale strategi og strategi for grønn omstilling.*
- *Arbeidet med nye arter må også bidra til innspill til nasjonal lov- og regelverksutvikling. F.eks. bør fylkeskommunen bidra til at tang- og tare defineres som sjømat i sjømatloven.*

IV. Sak 159/2021 20/180384 - Økonomiplan 2022-2025 og Budsjett 2022

Samfunnsutvikling

- **Klimaavtrykk**

I økonomiplan 2022- 2025 setter NFK høye klimaambisjoner, noe som er veldig positivt. Samtidig ønsker vi å understreke viktigheten av jobben fylkeskommunen gjør mht. elektrifisering av ferjer, busser og annen kollektivtransport.

Nordland fylkeskommune som oppdragsgiver må fremme null- og lavutslippsløsninger og sirkulær økonomi der dette er relevant og mulig. Grønne og innovative anskaffelser, vil i tråd med DFØ's nye "Handlingsplan for økt andel klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser og grønn innovasjon" (2021), bidra til utviklingen av mer bærekraftige leverandørkjeder og grønne arbeidsplasser både regionalt og nasjonalt, og slik styrke regionens konkurransekraft.

At offentlig sektor som kunde etterspør og tar i bruk nye miljø- og klimavennlige teknologier er en forutsetning for det grønne skiftet. Det samme er strategisk bruk av innovative anskaffelsesprosesser som fremmer innovasjon og bidrar til å utløse

³ <https://www.nho.no/publikasjoner/veikart/biobaserte-verdikjeder/>

virkemidler til næringslivet i utviklingen av nye miljø- og klimavennlige teknologier, produkter og løsninger som driver frem grønn omstilling.

Forslag til vedtakspunkt:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet bruke innovative anskaffelser som et verktøy for å nå klima- og miljømålene.*

- **Fossilfrie bygg- og anleggsplasser innen 2025**

Klima- og energiomstilling er nødvendig for å holde verden innenfor målet om 1,5 graders oppvarming. Det er vår tids største globale utfordring. De siste årene har det skjedd et markert taktskifte der dette nå står øverst på agendaen, både internasjonalt og nasjonalt, i næringsliv, befolkning og hos politikerne. Ressursutvinning og -forbruk står for mer enn 45 % av klimagassutslippene, og vi er derfor helt avhengige av å ta i bruk sirkulærøkonomiske strategier og prinsipper for nå våre klimamål. Fremover vil det komme nye og større krav og forventninger til næringslivet. Det handler også om å håndtere økt ressursknapphet og biologisk mangfold. Bare ved å kombinere strategier for nullutslipp og sirkulærøkonomi vil vi klare å nå klimamålene i Parisavtalen og FN's bærekraftsmål.

Vi støtter Fylkeskommunens mål om fossilfrie bygg og anleggsplasser innen 2025, og ønsker å påpeke viktigheten av å involvere aktørene i næringen i utforming og gjennomføring av tiltak. Bygg- og anleggsnæringen er selv en pådriver for offensive og kunnskapsbaserte klimakrav. Fylkeskommunen er en stor og viktig kunde for næringen. Gjennom å vektlegge klimakrav i anbudskonkurranser og tildelinger sikres tempo og kontinuitet i den grønne omstillingen. Vi vil også vise til at innovative anskaffelser vil være et viktig verktøy for å nå målet.

Forslag til vedtakspunkt:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet involvere næringslivet tett i arbeidet med å nå målet om fossilfrie bygg- og anleggsplasser innen 2025.*

- **Entreprenørskap og innovasjon**

Fylkesrådet skriver i sin økonomiplan: *“Nordland fylkeskommune står nå midt i det grønne skiftet med alle sine muligheter og utfordringer. Gjennom overskudd på grønn kraft er Nordland blitt et episenter for industriforetak og investorer som svarer ut sentrale behov knyttet til elektrifisering og lavere klimautslipp. Dette er blant annet et resultat av et langsiktig innovasjonsarbeid knyttet til industri og en satsing på regional utvikling der fylkesrådet har satt av 40 mill. kr per år i økonomiplanperioden for å styrke vertskommuner og styrke hovednæringene ... For å realisere innovasjonsprosjekter kreves betydelig samarbeid mellom bedrifter, offentlige myndigheter, kunnskapsmiljø og aktører i sivilsamfunnet”.*

Vi mener at det i denne sammenhengen også er nødvendig å aktivt støtte entreprenørskap og gründerskap. Hvis vi ønsker å bidra til innovasjon og verdiskapning er det nødvendig å se på næringslivet som helhet. Nyetableringer og særlig de som kan levere inn mot de store industrielle prosjektene bør prioriteres i kommende periode.

NFK har muligheten til å tildele midler på andre premisser enn Innovasjon Norge eller Siva og vi mener det er derfor viktig at NFK kan sette av midler øremerket til entreprenørskap og nyskaping gjennom egne søknadsbaserte midler. Dette gjelder også nyetableringer som ikke er direkte "bedriftsinitiativ" som kan være samarbeidsprosjekter eller større satsinger på infrastruktur eller tilrettelegging for fremtidig forretningsvirksomhet.

NFK bør også stille krav om at det i regionale midler, som forvaltes av Innovasjon Norge, settes av en større andel av midler øremerket markedsavklaring. Dette vil bidra til at de forretningsideer og prosjekter som ikke når kravet om innovasjonsgrad på nasjonalt og internasjonalt nivå, likevel kan få avdekket sitt marked, og bidra til viktig verdiskapning lokalt, særlig innen reiseliv, kultur og andre tjenesteytende næringer. *Forslag til vedtakspunkter:*

- *Fylkestinget ber fylkesrådet øremerke en del av samfunnsutviklingsmidler til innovasjon og entreprenørskap, forvaltet i fylkeskommunal regi.*
- *Fylkestinget ber fylkesrådet i sitt oppdragsbrev til Innovasjon Norge, sette av en større andel av midlene til markedsavklaring.*

Samferdsel

- **Vedlikehold av veier**

Nordland har en betydelig andel av fylkesveier som er avgjørende for velfungerende BAS-regioner samtidig som økende sjømatproduksjon, industri, varehandel og reiseliv underbygger behovet for en satsing på viktige næringsveier. Nordland må være klar og i front for å utnytte de statlige ordningene som til enhver tid gjelder, da dette vil øke muligheten for investering i større samferdselsprosjekter som henter inn etterslepet på dagens standard. Videre bør Nordland fylkeskommune være en pådriver for at ordningene utvikles og utvides, slik at det blir økt handlingsrom for å gjennomføre kritiske investeringer i fylkesveinettet, samt betydelig økt vedlikehold for å innhente etterslepet, utover fylkeskommunens eget handlingsrom. Fylkeskommunen må også selv aktivt utnytte mulighetsrommet og kompetansen i inngåtte drifts- og vedlikeholds kontrakter til å forsere planlagt vedlikehold og utbedringer.

I økonomiplanen vises det at: *"Statens vegvesen beregnet i 2012 etterslepet på fylkesvegene i Nordland til å være 7,8 mrd. kr. Justert for prisendring vil dette tallet i 2021 være 9,7 mrd. kr. Med tanke på at vedlikeholdet i de fleste av årene etter dette*

har vært på et betydelig lavere nivå enn hva som har vært nødvendig for å holde etterslepet stabilt, er det reelle etterslepet på fylkesvegene i Nordland etter all sannsynlighet betydelig høyere”.

Vi mener at 150 mill. kr. i året avsatt til vegvedlikehold er et svært lite beløp som i liten grad vil bidra til en reell innhenting av etterslepet, og ber fylkestinget prioriter mer midler til formålet.

Det er etablert en nasjonal innovasjonsarena innen drift og vedlikehold av vei, hvor veieiere og forvaltere av europa-, riks- og fylkesvegnettet deltar. Målet er at man gjennom samhandling og erfaringsutveksling etablerer fellesinitiativer for utvikling av mer hensiktsmessige og kostnadseffektive metoder og løsninger for drift og vedlikehold. Innovasjonsarenaen er for partnere i Innovative anskaffelser.

Forslag til vedtakspunkt:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet vurdere partnerskap i Innovative anskaffelser, slik at man gjennom samhandling og samarbeid kan se på nye metoder som sikrer bedre vedlikehold ved bruk av teknologi, tilpassede løsninger og optimal ressurs og råstoffhåndtering*

- **FV 810 Bustneslia – næringskorridor Lovund – Mo i Rana**

Fv. 810 er både arbeidsvei og forbindelse mellom kyst og regionscenter/knutepunkt. Veien er også viktig for laksetransport til jernbanen i Mo i Rana og videre til verdensmarkedet på E12. Veien har også betydning muligheten for flyfrakt. Veien er utfordrende og ulykkesbelastet, spesielt vinterstid på den lengre stigningen med 9% stigning kombinert med svingete veg. Strekningen har en relativt høy ÅDT på 2.200 kjøretøy og stor andel tungtrafikk (19%). Det forventes betydelig økt godstransport på veien i forbindelse med planlagt økt sjømatproduksjon.

Utbedring av Bustneslia er prioritert nummer 1 for NHO Nordland og Ranaregionen Næringsforening i innspillene til regional transportplan. Vi har en viss forståelse for at fylkesrådet vil avvente RTP for å sikre helheten i samferdselsprioriteringene, men samtidig har saken vært høyt på fylkestingets agenda gjennom flere år. Med dette som bakteppet mener vi det er uheldig at Nordland Fylkeskommune igjen skyver utbedring av strekningen fram i tid, parallelt med at det utelukkes utredede alternativer allerede nå for så å antyde å sende saken ut i nok en utredning, samtidig som det ikke foreligger noen plan for kortsiktige tiltak.

Forslag til vedtakspunkter:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet få på plass en barmarkstrategi som kortsiktig tiltak for Busneslia.*

- *Fylkestinget ber om at en eventuell ny utredning må bygge på den kunnskapen som allerede finnes gjennom forprosjektet fra Statens Vegvesen i 2017, og være ferdigstilt innen behandling av ny regional transportplan, juni 2022.*
- *Fylkestinget ber fylkesrådet posisjonere seg for samfinansiering med staten.*

Utdanning

- **Økt fleksibilitet og alternative utdanningsløp**

Dagens ordinære opplæringsmodell for yrkesfag, med 2 år teori og 2 år i lære (2+2), fungerer bra der geografi og demografi tillater det, og er og må være hovedmodellen. I Nordland, som i flere andre fylker, har vi imidlertid noen store utfordringer som må løses: store geografiske avstander, befolkningsnedgang/fall i elevtall, udekket kompetansebehov hos bedriftene. Disse utfordringene løses ikke ved å bygge ned tilbudet og å basere seg på at ungdommen skal pendle eller bo på hybel. Tvert imot vil vi kunne oppleve større grad av sentralisering, med påfølgende mangel på kompetanse lokalt. Det må derfor tenkes nytt, og etablering av alternative og supplerende linjetilbud som gjør skoletilbudet mindre avhengig av et gitt elevtall vil kunne svare ut noen av utfordringene. Dette kan gjøres ved å jobbe for å åpne opp for en mer fleksibel klasse- og linjestruktur, slik forslag til ny Opplæringslov også åpner for:

- Økt bruk av nettbaserte løsninger for å utnytte lærekrefter på tvers av regioner og fagretninger
- Økt samarbeid mellom ulike programfag og fellesfag for å sikre effektiv lærer- og ressursutnyttelse.
- Økt grad av opplæring i bedrift for å sikre læreplasser og bredde i skoletilbudet
- Økt samarbeid med bedriftene og næringslivet for å sikre læreplasser og tilgang til utstyrspark.

Vi stiller oss derfor veldig positivt til målene som slås fast i økonomiplanene i kap. 9.2, s. 58, som understøtter dette. Det er imidlertid viktig at partene involveres godt i dette arbeidet.

Forslag til vedtakspunkt:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet involvere partene i arbeidslivet tett i arbeidet med å nå de utdannings- og kompetansepolitiske målene for perioden.*

- **Driftsreduksjon på Sortland videregående skole avdeling Kleiva grunnet avhending av bygningsmasse, blant annet internatene**

Ifølge presenterte budsjettet, *“er den tidligere plan for bygningsmessige oppgraderinger på Sortland vgs., Kleiva utsatt og tas opp til ny vurdering på et senere tidspunkt. I 2022 er det avsatt 3 mill. kr til riving av gammel og overflødig bygningsmasse”*. Det fremgår også i økonomiplanen at driftsstøtten til skolen reduseres med 5 mill. i året.

Vi mener det er viktig at det blå- grønne tilbudet på Kleiva opprettholdes. Kleiva er et godt eksempel på samarbeid mellom skolen og den blå næringen, både gjennom samarbeidsprosjekter, forskning og utvikling og arbeidstrening. Skolen har også egen inntjening med oppdrettskonsesjonen som skolen har på Akvakulturlinjen og står sterkt mht. lignende utdanningstilbud. Slik skolen er organisert i dag er internatdrift avgjørende for å sikre utdanningstilbudet til elevene. Vi vil understreke viktigheten av næringslivets behov, og hvordan de blå studieretningene på Kleiva er bygd opp rundt og i tett samarbeid med bedrifter i regionen.

Blå undervisning er organisert slik at skolen ikke har investert i egen båt eller eget oppdrettsanlegg, men har sikret samarbeidsavtaler mot næringer slik at undervisningen foregår ute hos bedriftene. Når elevene skal ut på havet, er man avhengig av at elevene er på Kleiva, da båtene går ut mellom kl. 0400-0600. Det samme gjelder akvakultur, røkterbåtene drar tidlig fra kai. Da må man kunne hente elevene på internatet og kjøre disse ut til bedriftene utenfor arbeidstid.

Skal internatdriften reduseres\avhendes på Kleiva, bør dette utredes grundig og det bør hentes inn innspill fra berørte bedrifter i området.

Forslag til vedtakspunkt:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet utrede behovet for internatdrift på Kleiva, særlig sett i sammenheng med samarbeidet med bedrifter i regionen.*

- **VG2 Akvakultur**

Følgende fremgår av økonomiplanen: *“Fylkesrådet ser et behov for å møte veksten i havbruksnæringen med en styrking av tilbudet innen akvakultur. Fylkesrådet ønsker derfor å utrede en mulig opprettelse eller utvidelse av tilbud innen Vg2 akvakultur i Vest Lofoten med sikte på oppstart høst 2022”*.

Det har i mange år vært et ønske om etablering av en skole i Vest Lofoten og det har vært gjort flere forsøk til å få et tilbud oppe å gå. Søknad om etablering av friskole i Vest- Lofoten har vært avslått over flere år med begrunnelsen at det ikke foreligger noe behov for en slik etablering, tross godt dokumentert behovsavklaring fra næringslivet. Tillatelsen for å etablere Havbruksakademiet Nord kom på plass i 2021 og skolen er godkjent som videregående skole etter friskoleloven med 36 elevplasser fordelt på Vg1 Naturbruk – blå linje, Vg2 Akvakultur og Vg3 Studieforbereende

naturbruk. Skolen vil rekruttere fra hele landet og etableringen er støttet av Vestvågøy kommune, NHO Nordland, Sjømat Norge og av en samlet havbruksnæring i regionen. Fylkesrådet og fylkestingets flertall stilte seg negativ til etableringen.

En eventuell opprettelse av VG2 Akvakultur på Vest- Lofoten videregående i 2022 fremstår med bakgrunn i dette som underlig, da den kommer i direkte konkurranse med den overnevnte satsingen i Vest- Lofoten, som fylkesrådet tidligere mente det ikke var behov for. En ev. slik etablering, bør avvendes til Havbruksakademiet Nord har fått startet opp og gjennomført minimum ett opptak.

Forslag til vedtakspunkt:

- *Fylkestinget ber fylkesrådet utsette utredningen om opprettelse av tilbud om Vg2 akvakultur ved Vest Lofoten, i påvente av resultatene av minst ett opptak ved Havbruksakademiet Nord.*